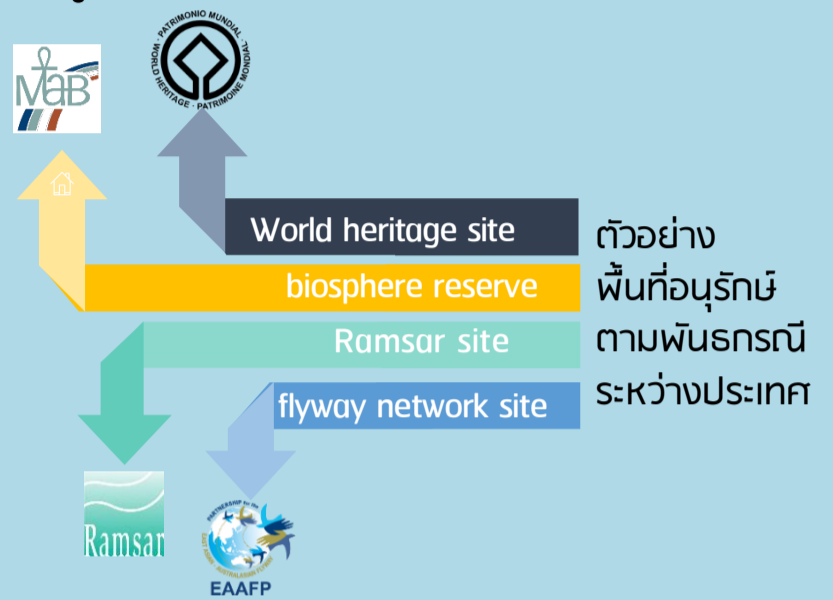

การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นหนึ่งในวัตถุประสงค์หลักของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ รูปแบบการอนุรักษ์ที่เราคุ้นเคยกันดี คือ เขตพื้นที่อนุรักษ์ เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตห้ามล่าสัตว์ป่า รวมถึงพื้นที่อนุรักษ์ประเภทอื่น ๆ ตามพันธกรณีของอนุสัญญา หรือความตกลงระหว่างประเทศ อาทิ พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (ramsar site) พื้นที่มรดกโลก (world heritage site) พื้นที่เครือข่ายนกอพยพ (flyway network site) และเขตสงวนชีวมณฑล (biosphere reserve) เป็นต้น พื้นที่อนุรักษ์เหล่านี้จัดเป็นการอนุรักษ์ในที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ (in situ conservation) โดยมุ่งเน้นการรักษาแหล่งที่อยู่อาศัยหรือระบบนิเวศตามธรรมชาติให้เหมาะสมสำหรับสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ รวมทั้งเป็นแหล่งที่พิทักษ์ชั่วคราวในฤดูกาลอพยพ เช่น การอพยพของนกน้ำ เพื่อหนีจากอากาศหนาวเย็นไปยังพื้นที่ที่มีอากาศอบอุ่นกว่า โดยใช้ระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำตลอดเส้นทางเป็นแหล่งพิทักษ์ สะสมอาหาร ซึ่งการคุ้มครอง ดูแลพื้นที่ชุ่มน้ำตลอดเส้นทางบินนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศในการบริหารจัดการที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพของพื้นที่และชุมชนอาศัยอยู่โดยรอบ

การอนุรักษ์ในอีกรูปแบบหนึ่งที่จะช่วยคุ้มครอง รักษาพันธุกรรมของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ได้ คือ การอนุรักษ์นอกถิ่นที่อยู่อาศัย (ex situ conservation) ในรูปของตัวอย่างชนิดพันธุ์หรือการจัดสภาพแวดล้อมแบบธรรมชาติ ซึ่งสามารถทำได้โดยใช้การเก็บเมล็ดพันธุ์ เกสร ตัวอย่างสิ่งมีชีวิต การเก็บสารพันธุกรรม (DNA) การอนุรักษ์ด้วยวิธีนี้จึงเหมาะสมสำหรับการอนุรักษ์พืชและสัตว์ป่าใกล้สูญพันธุ์ เช่น ธนาการเมล็ดพันธุ์ พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ สวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตว์ เป็นต้น ซึ่งสามารถเป็นแหล่งศึกษาวิจัย แหล่งเรียนรู้สำหรับนักวิชาการและบุคคลทั่วไป ข้อมูลตัวอย่างที่ได้รับการจำแนกโดยนักอนุกรมวิธานและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ จะสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้

การเก็บตัวอย่างสิ่งมีชีวิต ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการอนุรักษ์นอกถิ่นที่อยู่อาศัย

ในขณะที่เราใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ เราก็เป็นผู้ที่ก่อให้เกิดความสูญเสียด้วยเช่นกัน ทั้งจำนวนและปริมาณพืชและสัตว์ หรือพื้นที่ป่าไม้ ป่าอนุรักษ์ ให้เสื่อมสภาพหรือลดลงอย่างรวดเร็ว การอนุรักษ์ทั้งในและนอกถิ่นที่อยู่อาศัยเป็นแนวทางสากลที่จะช่วยลดการสูญพันธุ์ให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้การอนุรักษ์และการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ จะดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมและประสบความสำเร็จ จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในทุกระดับ ทั้งประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและชุมชนท้องถิ่น รวมถึงเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ บนพื้นฐานของความรู้เข้าใจ ความตระหนัก และดำเนินการตามกลไก กลยุทธ์ในการอนุรักษ์เพื่อเป้าหมายในการรักษาไว้ซึ่งชนิดพันธุ์พืชและสัตว์อย่างยั่งยืน

ได้ใช้สัญลักษณ์เป็นภาพ 'ห่าน' เนื่องจากเป็นสัตว์อพยพอาศัยอยู่ทั้งบนบก และในน้ำ และเดินทางไกลข้ามเขตชีวภูมิศาสตร์และถิ่นที่อยู่อาศัยในหลายภูมิภาครวมถึงพรมแดนระหว่างประเทศ สะท้อนให้เห็นถึงการอนุรักษ์ถิ่นที่อยู่อาศัย และชนิดพันธุ์ที่ต้องเกิดจากความร่วมมือทั้งในประเทศและในระดับนานาชาติ

เอกสารเผยแพร่เนื่องในวันสากลแห่งความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2563
จัดทำโดยกลุ่มงานประสานงานกลางอนุสัญญา
กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
โทร. 0 2265 6558 E-MAIL: nfp.onep@onep.go.th, nfp.onep@gmail.com